โครงการต่อเนื่องที่ 1 โครงการวิจัย เรื่อง ความปรองดองและสันติวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการส
โครงการวิจัย เรื่อง ความปรองดองและสันติวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการสานเสวนา
กรณี เรือนจำกลางจังหวัดสงขลา
เสนอโดย โครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

ความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องมาจากความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
มีผู้ถูกคุมขังในคดีความมั่นคงจำนวนหนึ่ง
ได้ถูกคุมขังอยู่ภายในเรือนจำกลางจังหวัดสงขลาในแดนขังต่าง ๆ
นอกจากนั้นในเรือนจำแห่งนี้ ยังมีนักโทษเด็ดขาดและผู้ถูกคุมขังในคดีอื่นๆ เช่น
คดีอาชญากรรม คดียาเสพติด และคดีฆ่าข่มขืน เป็นต้น สภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำทั่ว
ๆ ไป มักปรากฏพบเห็นเหตุการณ์ความขัดแย้ง
และความรุนแรงระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเสมอ ๆ ดังเช่นกรณีล่าสุด
ที่มีนักโทษเรือนจำกลาง จังหวัดสงขลายกพวกตีกันระหว่างเล่นน้ำสงกรานต์
ทำให้นักโทษเสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บสาหัส 3 คน ไม่สาหัสอีกถึง 25 คน

ในกรณีของนักโทษคดีความมั่นคง
เป็นคดีที่มักได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากบุคคลที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน กฎหมาย
และสันติวิธี ทั้งในและต่างประเทศที่ประสงค์เข้าไปเยี่ยมและสัมภาษณ์
สืบถามคดีความและความเป็นอยู่ บางครั้งอาจมีผลกระทบกับกฎระเบียบปกติของเรือนจำ
จากกรณีดังกล่าวบางครั้งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด
เกิดความรู้สึกไม่ได้รับความยุติธรรมเกิดขึ้นในใจของนักโทษในคดีอื่น ๆ
ตลอดจนเกิดความรู้สึกความไม่ปกติและหวาดระแวงของเจ้าหน้าที่เรือนจำบางคน

ความรู้สึกของการไม่ได้รับความยุติธรรม
เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงทางกายภาพและทางโครงสร้างได้
โครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
ซึ่งมีแนวทางการทำงานในการนำองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและสันติวิธีไปสู่ความส
มานฉันท์ จึงดำริที่จะนำกระบวนการสานเสวนา ซึ่งเป็นกระบวนการฟังด้วยใจ
อันเป็นการเปิดพื้นที่ปลอดภัยให้นักโทษคดีความมั่นคง คดีทั่วไป
ตลอดจนผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรือนจำได้มีโอกาสใช้กระบวนการนี้
ฟังความรู้สึก ความต้องการ
และเงื่อนไขปัจจัยที่แตกต่างหลากหลายที่อาจถูกตัดสินไว้ก่อนจนเกิดความเข้าใจผิด
อันอาจนำไปสู่ความรุนแรงได้ในที่สุด
การศึกษาวิจัยสภาพของนักโทษก่อนการรู้จักกระบวนการสานเสวนา
และเมื่อได้ปฏิบัติตามกระบวนการสานเสวนาแล้ว
 1 / 4

โครงการต่อเนื่องที่ 1 โครงการวิจัย เรื่อง ความปรองดองและสันติวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการส
อาจนำไปสู่การแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง ที่อาจมีขึ้นของทุกฝ่าย
มิให้เกิดเป็นความรุนแรง(Conflict transformation)
และอาจจะเป็นรูปแบบของการนำสันติวัฒนธรรม (Culture of Peace)
จากการฟังในกระบวนการสานเสวนาไปสร้างรูปแบบปฏิบัติการสันติวิธี ในเรือนจำอื่น ๆ
ต่อไป

วัตถุประสงค์

1.
เพื่อศึกษาวิจัยแนวคิดเรื่องความปรองดองและสันติวัฒนธรรมที่เหมาะกับบริบทของเรื
อนจำ   และนำเสนอแก่นักโทษและผู้ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำกลางจังหวัดสงขลา
2. เพื่อนำเสนอกระบวนการสานเสวนา
ซึ่งเป็นเครื่องมือสันติวิธีและการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งแก่นักโทษคดีความมั่นค
ง และนักโทษคดีทั่ว ๆ ไป รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำกลางจังหวัดสงขลา
3. เพื่อสร้างเครือข่ายสันติวิธีในบริบทของเรือนจำ
โดยบุคคลในพื้นที่มีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการสันติภาพ

ทฤษฎี

1. ทฤษฎีการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง
2. ทฤษฎีสานเสวนา + NVC เครื่องมือสานเสวนา
3. ทฤษฎี Conflict systematic thinking
4. ทฤษฎีอาชญาวิทยา

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความปรองดอง สันติวัฒนธรรม
ความแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง และกระบวนการสานเสวนา
2. การเรียนรู้กระบวนการสานเสวนาแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง จังหวัดสงขลา
และเจ้าหน้าที่เรือนจำใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 40 คน (4 – 5 – 6 มีนาคม 2555)
3. การเรียนรู้กระบวนการสานเสวนาแก่นักโทษ
....3.1 การเรียนรู้กระบวนการสานเสวนาแก่นักโทษคดีความมั่นคง 2 รุ่น รุ่นละ 30 คน
รวมทั้งสิ้น จำนวน 60 คน (ครั้งที่ 1 วันที่ 28 – 29 – 30 มีนาคม / ครั้งที่ 2 วันที่ 3 –
4 – 5 พฤษภาคม 2555)
 2 / 4

โครงการต่อเนื่องที่ 1 โครงการวิจัย เรื่อง ความปรองดองและสันติวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการส
....3.2 การเรียนรู้กระบวนการสานเสวนาแก่นักโทษคดีทั่วไป 2 รุ่น รุ่นละ 35 คน
รวมทั้งสิ้น จำนวน 70 คน (ครั้งที่ 1 วันที่ 8 – 9 – 10 พฤษภาคม 2555/ ครั้งที่ 2 วันที่
16 – 17 – 18 พฤษภาคม 2555)
4. การทำสานเสวนาระหว่างนักโทษทั้ง 2 กลุ่ม 1 ครั้ง (วันที่ 23 – 24 พฤษภาคม 2555)
5. การสานเสวนาระหว่างนักโทษและผู้คุม 1 ครั้ง (วันที่ 30 – 31 พฤษภาคม 2555)
6. การเรียนรู้กระบวนการสานเสวนาแก่ญาติผู้ต้องขัง
และผู้ได้รับผลกระทบจากคดีความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 40 คน (วันที่
6 – 7 – 8 มิถุนายน 2555)
7.
การเรียนรู้กระบวนการสานเสวนาแก่อดีตนักโทษผู้พ้นคดีและมีประสบการณ์การถูกทำร้า
ยร่างกาย จำนวน 40 คน (12 – 13 – 14 มิถุนายน 2555)
8. การสานเสวนาเพื่อติดตามผล 1 ครั้ง (วันที่ 20 – 21 มิถุนายน 2555)
9. การสานเสวนาเพื่อฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (Dialogue focus group) 1 ครั้ง
(วันที่ 15 สิงหาคม 2555)
10. การถอดบทเรียนจากภาคทฤษฎีและจากประสบการณ์การอบรม
11. การเขียนรายงานการศึกษาวิจัย
12. การจัดเวทีคืนความรู้สู่ชุมชน (จังหวัดสงขลา) (วันที่ 30 สิงหาคม 2555)
13. ผลิตรายงานฉบับสมบูรณ์

กลุ่มเป้าหมาย

1. นักโทษคดีความมั่นคง จำนวน 60 คน
2. นักโทษคดีทั่วไป จำนวน 70 คน
3. ผู้ดูแลผู้ถูกคุมขังและนักโทษเด็ดขาด นักสังคมสงเคราะห์
นักจิตวิทยาประจำเรือนจำ
และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากเรือนจำกลางจังหวัดสงขลาเป็นหลัก
รวมทั้งจากเรือนจำจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 40 คน
4. ญาตินักโทษคดีความมั่นคง/คดีทั่วไป คณะทำงานกลุ่ม “ด้วยใจ” กลุ่มสตรี
และกลุ่มนักศึกษา จำนวน 40 คน
5. อดีตนักโทษผู้พ้นคดี และมีประสบการณ์ การถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 40 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนเรือนจำได้เรียนรู้และเข้าใจทฤษฎีและแนวคิดเรื่องความปรองดอง
และสันติวัฒนธรรมที่เหมากับบริบทเรือนจำ
2.
ได้ใช้กระบวนการสานเสวนาเพื่อแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างนักโทษกับนักโทษและค
วามเข้าใจผิด/ความไม่ไว้วางใจระหว่างนักโทษและเจ้าหน้าที่
 3 / 4

โครงการต่อเนื่องที่ 1 โครงการวิจัย เรื่อง ความปรองดองและสันติวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการส
3. ได้ชุมชนสันติวิธีที่ดำเนินงานโดยคนในชุมชนเรือนจำ
4. เกิดรูปแบบของการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะกับบริบทเรือนจำ
ที่สามารถพัฒนาเป็นวิธีการให้การศึกษาอบรมเจ้าหน้าที่และนักโทษ
5. เกิดเครือข่ายสันติวิธีในบริบทเรือนจำ โดยสมาชิกในชุมชน ประกอบด้วยนักโทษ
เจ้าหน้าที่
และญาติของผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในการจัดการและแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง

{xtypo_download} ดาวน์โหลดเอกสาร WORD {/xtypo_download}

 4 / 4